

Muharrem Ayı ve Aşure Günü

"Şehrullahi'l-Muharrem" olarak meşhur olan, yani "Allah'ın ayı Muharrem" olarak bilinen Muharrem ayı, İlahi bereket ve feyzin, Rabbani ihsan ve keremin coştuğu ve bollaştığı bir aydır.

Allah'ın ayı, günü ve yılı olmaz, ancak Allah'ın rahmetine ermenin önemli bir fırsatı olduğu için Peygamberimiz tarafından bu şekilde ifade edilmiştir.

Âşura Günü ise Muharrem'in 10. günüdür. Âşura Gününün Allah katında ayrı bir yeri vardır. Bugünde Cenâb-ı Hak on peygamberine on çeşit ikramda bulunmuş ve kudsîyetini arttırmıştır. Bu günlerde oruç tutmak çok faziletlidir.

Hicrî Senenin ilk ayı olan Muharrem ayının 10. günü Âşura Günüdür. Muharrem ayının diğer aylar arasında ayrı bir yeri olduğu gibi, Âşura Gününün de diğer günler içinde daha mübarek ve bereketli bir konumu bulunmaktadır. Âşura Gününün Allah katında da çok seçkin bir yerinin olduğunu Fecr Süresinin ikinci âyeti olan "On geceye yemin olsun" ifadelerinin tefsirinden öğrenmekteyiz. Bazı tefsirlerimizde bu on gecenin Muharrem'in Âşurasına kadar geçen gece olduğu beyan edilmektedir.(1)

Cenâb-ı Hak bu gecelere yemin ederek onların kudsîyet ve bereketini bildirmektedir.

Bugüne "Âşura" denmesinin sebebi, Muharrem ayının onuncu gününe denk geldiği içindir. Hadis kitaplarında geçtiğine göre ise, bu güne bu ismin verilmesinin hikmeti, o günde Cenâb-ı Hak on peygamberine on değişik ikram ve ihsan ettiği içindir. Bu ikramlar şöyle belirtilmektedir:

1. Allah, Hz. Musa'ya (a.s.) Âşura Gününde bir mucize ihsan etmiş, denizi yarararak Firavun ile ordusunu sulara gömmüştür.
2. Hz. Nuh (a.s.) gemisini Cûdi Dağının üzerine Âşura Gününde demirlemiştir.
3. Hz. Yunus (a.s.) balığın karnından Âşura Günü kurtulmuştur.
4. Hz. Âdem'in (a.s.) tevbesi Âşura Günü kabul edilmiştir.
5. Hz. Yusuf kardeşlerinin atmış olduğu kuyudan Âşura Günü çıkarılmıştır.
6. Hz. İsa (a.s.) o gün dünyaya gelmiş ve o gün semâya yükseltilmiştir.
7. Hz. Davud'un (a.s.) tevbesi o gün kabul edilmiştir.
8. Hz. İbrahim'in (a.s.) oğlu Hz. İsmail o gün doğmuştur.
9. Hz. Yakub'un (a.s.), oğlu Hz. Yusuf'un hasretinden dolayı kapanan gözleri o gün görmeye başlamıştır.
10. Hz. Eyyûb (a.s.) hastalığından o gün şifaya kavuşmuştur.(2)

Hz. Âişe'nin belirttiğine göre, Kabe'nin örtüsü daha önceleri Âşura gününde değiştirilirdi. İşte böylesine mânalı ve kudsî hâdiselerin yıldönümü olan bu mübarek gün ve gece, Saadet Asrından beri Müslümanlarca hep kutlana gelmiştir.

Bugünlerde ibadet için daha çok zaman ayırmışlar, başka günlere nisbetle daha fazla hayır hasenatta bulunmuşlardır. Çünkü, Cenab-ı Hakkın bugünlerde yapılan ibadetleri, edilen tevbeleri kabul edeceğine dair hadisler mevcuttur.

Âşura Gününde ilk akla gelen ibadet ise, oruç tutmaktır. Muharrem ayı ve Âşura Günü, Ehl-i Kitap olan Hıristiyan ve Yahudiler tarafından da mukaddes sayılırdı.

Nitekim, Peygamberimiz Aleyhissalâtu Vesselam Medine'ye hicret buyurduktan sonra orada yaşayan Yahudilerin oruçlu olduklarını öğrendi. "Bu ne orucudur?" diye sordu. Yahudiler, "Bugün Allah'ın Musa'yı düşmanlarından kurtardığı Firavun'u boğdurduğu gündür. Hz. Musa (a.s.) şükür olarak bugün oruç tutmuştur" dediler. Bunun üzerine Resulullah Aleyhissalâtu Vesselam da, "Biz, Musa'nın sünnetini ihyaya sizden daha çok yakın ve hak sahibiyiz" buyurdu ve o gün oruç tuttu, tutulmasını da emretti.(3)

Âşura günü yalnız ehl-i kitap arasında değil, Nuh Aleyhisselâmdan itibaren mukaddes olarak biliniyor, İslam öncesi Cahiliye dönemi Arapları arasında İbrahim Aleyhisselâmdan beri mukaddes bir gün olarak biliniyor ve oruç tutuluyordu.

Bu hususta Hazret-i Âişe validemiz şöyle demektedir:

"Âşûrâ, Kureyş kabilesinin Cahiliye döneminde oruç tuttuğu bir gündü. Resulullah da buna uygun hareket ediyordu.

Medine'ye hicret edince bu orucu devam ettirmiş ve başkalarına da emretti. Fakat Ramazan orucu farz kılınınca kendisi Âşûrâ gününde oruç tutmayı bıraktı. Bundan sonra Müslümanlardan isteyen bugünde oruç tuttu, isteyen tutmadı." 'Buhari, Savm: 69. O zamanlar henüz Ramazan orucu farz kılınmadığı için Peygamberimiz ve Sahabileri vacip olarak o günde oruç tutuyorlardı. Ne zaman ki, Ramazan orucu farz kılındı, bundan sonra Peygamberimiz herkesi serbest bıraktı. "İsteyen tutar, isteyen terk edebilir" buyurdu.(4) Böylece Âşura orucu sünnet bir oruç olarak kalmış oldu.

Âşura orucunun fazileti hakkında da şu mealde hadisler zikredilmektedir.

Bir zat Peygamberimize geldi ve sordu: "Ramazan'dan sonra ne zaman oruç tutmamı tavsiye edersiniz?"

Peygamberimiz Aleyhissalâtu Vesselam, "Muharrem ayında oruç tut. Çünkü o, Allah'ın ayıdır. Onda öyle bir gün vardır ki, Allah o günde bir kavmin tevbesini kabul etmiş ve o günde başka bir kavmi de affedebilir" buyurdu.(5)

Yine Tirmizi'de de geçen bir hadiste Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır:

"Âşura Gününde tutulan orucun Allah katında, o günden önce bir senenin günahlarına keffaret olacağını kuvvetle ümit ediyorum."(6)

"Ramazan ayından sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem ayında tutulan oruçtur"(7) hadis-i şerifi ise, bu günlerde tutulan orucun faziletini ifade etmektedir.

Bu hadisin açılmasında İmam-ı Gazali, "Muharrem ayı Hicrî senenin başlangıcıdır. Böyle bir yılı oruç gibi hayırlı bir temele dayamak daha güzel olur. Bereketinin devamı da daha fazla ümit edilir" demektedir.

Gerek Yahudilere benzememek, gerekse orucu tam Âşura Gününe denk getirmemek için, Muharrem'in dokuzuncu, onuncu ve on birinci günlerinde oruç tutulması tavsiye edilmiştir.

Bu mânâdaki bir hadisi İbni Abbas rivayet etmektedir. Bunun için, müstehap olan, aşure Gününü ortalayarak, bir gün önce veya bir gün sonra oruç tutmaktır.

Bu günde oruçtan başka hayır, hasenat ve sadaka gibi güzel âdetlerin de yaşatılması isabetli ve yerinde olacaktır. Herkes imkânı nisbetinde ailesine, akraba ve komşularına ikramda bulunur; bugünlerin faziletini bildiren hâdiseleri hatırlayarak ihşanda bulunursa şüphesiz sevabını kat kat alacaktır.

Bilhassa, Peygamberimiz, mü'minin aile efradına Âşura Gününde her zamankinden daha çok ikramda bulunmasını tavsiye etmiştir.

Bir hadiste şöyle buyurular: "Her kim Aşura Gününde ailesine ve ev halkına ikramda bulunursa, Cenab-ı Hak da senenin tamamında onun rızıkına bereket ve genişlik ihsan eder."(9) Bu aile mefhumunun içine akrabalar, yetimler, kimsesizler, konu komşular da girmektedir.

Fakat, bunun için fazla külfete girmeye, aile bütçesini zorlamaya lüzum yoktur. Herkes imkânı ölçüsünde ikram eder.

Âşura gününün manevi ve berraklığı üzerinde Kerbela karanlığının kesafeti de görülmektedir. 61. hicret yılının Muharrem'ine ait 10. gününde Hazret-i İmam Hüseyin (r.a.) 55 yaşında iken Sinan bin Enes isimli bir hain tarafından Kerbelâ'da hunharca şehit edilmiştir. Bu gadir ve zulmün arkasında Emevi Halifesi Yezid, onun Küfe valisi İbni Ziyad vardır.

Yarım asır öncesinden Peygamberimizin bizzat haber verildiği bu ciğerleri yakan olay Hazret-i Hüseyin'i Cennet gençlerinin efendisi olma şanına yüceltmıştır. Şehitler mükâfatını almış en yüce mertebelere ulaşmıştır. Yüce Allah'ın da zalimlere hak ettikleri cezayı en âdil bir şekilde vereceğinden şüphemiz yoktur. Kader hükme boyun eğen her mü'min bu olaya üzülür, ancak itidalini ve soğukkanlılığını kaybetmez.

1) Hak Dini Kur ân Dili. 8 5793. 2) Sahih-i Müslim Şerhi, 6:140. 3) İbtu Mâce, Siyam: 31. 4) Müslim. Siyam: 117. 5) Tirmizî. Savm: 40. 6) A. g. e., Savm: 47. 7) İbni Mâce. Siyam: 43. 8) İhyâ, 1:238 9) et-Tergîb ve'l-Terhîb, 2:116.